

Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі
Әлкей Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық университеті " КЕАҚ
Құзыреттер және үздіксіз білім беру орталығы

**«Білім берудің тьюторлық сүйемелдеу жүйесіндегі педагог-ассистент»
біліктілікті арттыру курсының білім беру бағдарламасы**

Павлодар қ.

2026 ж.

I. БӨЛІМ «Жалпы ережелер»

Қазақстандағы білім беру жүйесін реформалау білім беру бағдарламаларын қайта құруға, оқытудың жаңа форматтарын енгізуге және білім беру процесін дараландыруға бағдарланған интерактивті технологияларды пайдалануға негізделген.

Мектептегі тьюторлық — бұл жай ғана педагог-ассистент немесе мұғалім емес, бұл білім алушылардың өздеріне қызықты салаларда дамуына көмектесетін, ерекше инновациялық функциялары бар арнайы маман. Тьюторлық сүйемелдеудің стратегиясы — мектеп оқушысы өз қабілеттерін дамытып, жанына жақын пәндерді таба алатын бірегей білім беру кеңістігін құру.

Тьюторлық стандартты оқу бағдарламаларына емес, білім алушының жеке қажеттіліктеріне және олардың оқушы үшін маңыздылығына бағытталған. Бұл бағыттағы мамандар баланың қызығушылықтарын тереңірек зерттеуді, оның жасырын қорқыныштары мен таланттарын анықтауды және оқушы өзінің психологиялық әрі зияткерлік (интеллектуалдық) әлеуетін эмоционалды ресурс ретінде аша алатын эко-психологиялық ортаны құруды үйренеді. Бұл процесте тьюторлық әрбір білім алушының бірегей қасиеттерін дамытуға бағытталған психологиялық сүйемелдеуге айналады.

Тьютордың маңызды ерекшелігі — оның оқушының танымдық сұраныстарын отбасының мүдделерімен және мүмкіндіктерімен ұштастыра білу қабілеті. Бұл маманның оқыту үшін барынша қолайлы (комфортты) жағдайларды қамтамасыз ететінін білдіреді.

Инклюзивті білім берудегі тьюторлық тәсіл және интеграция.

«Тьюторлық» немесе «тьюторлық сүйемелдеу» ұғымының өзі педагог-ассистент қызметінде көптеген дереккөздерде білім алушылардың оқу уәждері (мотивациясы) мен қызығушылықтарын анықтауға және дамытуға, жеке білім беру маршрутын құру үшін білім беру ресурстарын іздеуге бағытталған психологиялық-педагогикалық қызмет ретінде қарастырылады. Сондай-ақ, бұл қызмет тұлғаға бағытталған (центрленген) іс-әрекетті оқытудың мақсаттары мен құндылықтарын және тьюторлықты оқыту нәтижелерінің нұсқаларын ұсынуды қамтитын мансаптық бағдарлаудағы маршрутты даралауды көздейді.

Инклюзивті білім беруде тьютор тек білім алушының көмекшісі ғана емес, сонымен бірге:

Педагогтар,

Ата-аналар,

Психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу мамандары.

Және білім алушының өзі арасындағы өзара іс-қимылды үйлестіруші (координатор) ретінде әрекет етеді.

Оның қызметі баланың білім беру әлеуетін барынша ашу, оның дербестігін дамыту және қоғамда табысты өзара іс-қимыл жасау дағдыларын қалыптастыру үшін жағдай жасауға бағытталған.

Сонымен қатар педагогтарды даярлауда, тьюторлық-сүйемелдеуші, тәлімгерлік, ассистент және коучинг мамандықтары білім беру ұйымдарында ең тиімді және де өте қоғамға пайдалы мамандықтардың бірі болып табылады.

Бұл жағдаяттық (ситуациялық) көмек көрсету моделінен білім алушының тұлғасын, оның білім берудегі дербестігін және өмірлік құзыреттілігін дамытуға бағытталған кешенді сүйемелдеу моделіне өтуге мүмкіндік береді.

Тьюторлық сүйемелдеудің инновациялық функциялары мен мазмұны. Бағдарламада біз мамандықтағы педагогикалық бағыттардың инновациялық функцияларын қарастырдық. Бұл ағылшынның «tutor» сөзінен бастау алатын тьюторлық сүйемелдеу функцияларын қамтиды. Ол «тәлімгер-педагог» немесе «қамқоршы» деп аударылады. Мектептегі тьюторлық — бұл жай ғана педагог-ассистент немесе мұғалім емес, бұл білім алушылардың өздеріне қызықты салаларда дамуына көмектесетін, ерекше инновациялық функциялары бар арнайы маман. Тьюторлық сүйемелдеудің стратегиясы — мектеп оқушысы өз қабілеттерін дамытып, жанына жақын пәндерді таба алатын бірегей білім беру кеңістігін құру.

Тьюторлық стандартты оқу бағдарламаларына емес, білім алушының жеке қажеттіліктеріне және олардың оқушы үшін маңыздылығына бағытталған. Бұл бағыттағы мамандар баланың қызығушылықтарын тереңірек зерттеуді, оның жасырын қорқыныштары мен таланттарын анықтауды және оқушы өзінің психологиялық әрі зияткерлік (интеллектуалдық) әлеуетін эмоционалды ресурс ретінде аша алатын эко-психологиялық ортаны құруды үйренеді. Бұл процесте тьюторлық әрбір білім алушының бірегей қасиеттерін дамытуға бағытталған психологиялық сүйемелдеуге айналады.

Тьютордың маңызды ерекшелігі — оның оқушының танымдық сұраныстарын отбасының мүдделерімен және мүмкіндіктерімен ұштастыра білу қабілеті. Бұл маманның оқыту үшін барынша қолайлы (комфортты) жағдайларды қамтамасыз ететінін білдіреді.

Инклюзивті білім берудегі тьюторлық тәсіл және интеграция

«Тьюторлық» немесе «тьюторлық сүйемелдеу» ұғымының өзі педагог-ассистент қызметінде көптеген дереккөздерде білім алушылардың оқу уәждері (мотивациясы) мен қызығушылықтарын анықтауға және дамытуға, жеке білім беру маршрутын құру үшін білім беру ресурстарын іздеуге бағытталған психологиялық-педагогикалық қызмет ретінде қарастырылады. Сондай-ақ, бұл қызмет тұлғаға бағытталған (центрленген) іс-әрекетті оқытудың максаттары мен құндылықтарын және тьюторлықты оқыту нәтижелерінің нұсқаларын ұсынуды қамтитын мансаптық бағдарлаудағы маршрутты даралауды көздейді.

Инклюзивті білім беруде тьютор тек білім алушының көмекшісі ғана емес, сонымен бірге: педагогтар, ата-аналар, Психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу мамандары, және білім алушының өзі арасындағы өзара іс-қимылды үйлестіруші (координатор) ретінде әрекет етеді. Оның қызметі баланың білім беру әлеуетін барынша ашу, оның дербестігін дамыту және қоғамда табысты өзара іс-қимыл жасау дағдыларын қалыптастыру үшін жағдай жасауға бағытталған.

Қазақстан Республикасында ерекше білім беру қажеттіліктері (ЕБК) бар білім алушыларды жеке сүйемелдеу функциялары айтарлықтай дәрежеде педагог-ассистенттер тарапынан жүзеге асырылады. Десе де, білім беруді дамытудың заманауи үрдістері олардың кәсіби құзыреттіліктерін тьюторлық технологияларды меңгеру есебінен кеңейту қажеттілігін көрсетіп отыр. Бұл жағдаяттық (ситуациялық) көмек көрсету моделінен білім алушының тұлғасын, оның білім берудегі дербестігін және өмірлік құзыреттілігін дамытуға бағытталған кешенді сүйемелдеу моделіне өтуге мүмкіндік береді.

Педагог-ассистент қызметіне тьюторлық тәсілді интеграциялау инклюзивті білім берудің сапасын арттыруға ықпал етеді, оқытуды даралауды қамтамасыз етеді және білім алушылардың барлық санаттарының білім беру бағдарламаларын табысты меңгеруіне жағдай жасайды. Осыған байланысты, тьютор мен педагог-ассистент құзыреттіліктерін қатар меңгерген педагогтарды даярлау Қазақстан Республикасының білім беру жүйесіндегі кадрлық әлеуетті дамытудың басым бағыттарының біріне айналуға.

«Білім берудегі тьюторлық сүйемелдеу» педагог кадрлардың біліктілігін арттыру курстарының білім беру бағдарламасы (бұдан әрі-Бағдарлама) педагог-психологтарды, мектеп мұғалімдерін, мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының тәрбиешілерін, ТЖКБ педагогтерін, ЖОО оқытушыларын, арнайы педагогтарды, жалпы білім беретін мектептердің педагог-ассистенттерін тьюторлық білім беру бағытында оқытуды, осы бағытта жұмыс істейтін еріктілерді оқытуды регламенттейді.

Бағдарламада ҚР мен әлемдегі білім беру жүйесіндегі ағымдағы ахуал, заманауи ұжымдармен жұмыс істеудің тұжырымдамалық тәсілдері, педагогикалық бағыт мамандарының тьюторлық сүйемелдеу пәнін трансформациялау үдерістеріне қосылуы талқыланады.

Шетелдік тәжірибе көрсеткендей, тьюторлық білім беруді дербестендіру (персонализациялау) үшін міндетті шарт болып табылады. Оның теориялық негіздері көптеген зерттеушілер тарапынан әзірленген және бұл идеялар тьюторларды даярлау және оқушыларды орта академиялық сүйемелдеу бағдарламаларында іс жүзінде көрініс тауып отыр. Ең танымал жүйе — University of Oxford (Оксфорд университеті) мен University of Cambridge (Кембридж университеті) қабырғасында қалыптасқан тьюторлық жүйе болып саналады. Бұл оқу орындарында тьюторлар студенттердің оқу іс-әрекетіне дербес басшылықты жүзеге асырған.

Тьюторлық пен білім беруді даралауды зерттеумен айналысқан көрнекті шетелдік ғалымдар мен олардың тұжырымдамалары:

Lev Vygotsky (Лев Выготский) — оның «жақын даму аймағы» туралы идеялары педагогикалық сүйемелдеу тәжірибесіне айтарлықтай ықпал етті;

Jerome Bruner (Джером Брунер) — педагогикалық қолдау немесе «тіректер» (scaffolding) тұжырымдамасын әзірледі;

Benjamin Bloom (Бенджамин Блум) — жеке оқытудың дәстүрлі оқыту формаларынан артықшылығын ғылыми тұрғыдан негіздеді.

Шетелдік тәжірибеде тьюторларды даярлау арнайы білім беру бағдарламалары арқылы жүзеге асырылады:

Ұлыбританияда (Great Britain): Университеттер жанында дербес тьюторлар мен академиялық тәлімгерлерді даярлау бағдарламалары жұмыс істейді. Сондай-ақ, білім алушыларды сүйемелдеу саласындағы мамандар үшін The Open University (Ашық университет) тарапынан әзірленген арнайы курстар бар.

АҚШ-та (USA): Тьюторлық дайындық элементтері бірқатар университеттерде іске асырылатын студенттерге кеңес беру (Academic Advising) бағдарламаларына енгізілген, ал кәсіби стандарттарды NACADA (Академиялық кеңес беру жөніндегі ұлттық қауымдастық) әзірлейді.

Полипарадигмалық тәсіл сүйемелдеу – бұл педагог - психологтардың, педагогтардың және басқа мамандардың кешенді жұмыс жүйесі, оның мақсаты – білім алушыға өмір жолының барлық кезеңдерінде саналы өмірлік таңдау жасауға көмектесу. Тәлімгерлік үшін ашық сенімгерлік диалогтың жоғары деңгейін ұйымдастыру, сүйемелдеудің барынша тиімділігін қамтамасыз ету маңызды.

Осыған байланысты әлемде педагогикалық қолдаудың инновациялық қызметіндегідей тәлімгерлікке сұраныс артып келеді. Айта кету керек, тьютор — бұл тек жас ұрпақ үшін ғана емес, сонымен қатар олардың қызмет саласына қарамастан ересектер үшін де жеке тәлімгер.

Білім беру жүйесінде «Педагог мәртебесі туралы» ҚР Заңына сәйкес мектептегі жас педагогтарға бір оқу жылы кезеңіне тәлімгерлік бекітілген. Осылайша, тьютор-оқыту мен тәрбиелеу әдістемесі саласында жоғары кәсіби білімі ғана емес, сонымен қатар жас мамандардың кәсіби және әлеуметтік бейімделуіне көмектесетін тұлға ретінде де қасиеттерге ие тәжірибелі маман.

Өзектілігі оқыту процесінде арнайы психологиялық-педагогикалық жағдайлар жасау қажеттілігін анықтайды және алдымен мұғалімді өзінің білім беру қажеттіліктері мен мүдделерін ескере отырып, кәсіби даму кезеңінде "дағдарыс жағдайында" өзін-өзі сүйемелдеуге үйретеді. Осылайша, болашақта кәсіби бағдарлау мен мансаптың өсуіндегі әлеуметтік жетістік енді мамандыққа сәтті бейімделу, білім беру мекемесінің білім беру және әлеуметтік ортасына тиімді интеграциялау үшін қосымша құзыреттіліктерді немесе дағдарысқа қарсы құзыреттерді дамыту туралы ойлануға мүмкіндік береді. Қазақстан Республикасының білім беру саласындағы репетиторлық қызмет инклюзивті білім беруді, психологиялық-педагогикалық қолдау қызметінің (PPSS) қызметін және мұғалімдерге қойылатын біліктілік талаптарын реттейтін бірқатар заңнамалық актілермен реттеледі.

Төменде негізгі бұйрықтар мен құжаттардың тізімі келтірілген (2025-2026 жылдарға арналған):

1. Негізгі бұйрықтар мен ережелер

ҚР Білім министрінің 2025 жылғы 29 сәуірдегі № 92 «Білім беру ұйымдарындағы психологиялық-педагогикалық қолдау қызметінің қызметі туралы ережелерді бекіту туралы» бұйрығы. Бұл құжат мамандардың, соның

ішінде репетиторлардың инклюзия шеңберіндегі жұмысын реттейді.

ҚР Білім және ғылым министрінің 2022 жылғы 12 қаңтардағы № 6 «Мектепке дейінгі, орта, техникалық және кәсіптік және жоғары білімнен кейінгі білім беру ұйымдарында психологиялық-педагогикалық қолдау көрсету ережелерін бекіту туралы» бұйрығы.

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2009 жылғы 13 шілдедегі № 338 «Педагогикалық қызметкерлер мен оларға теңестірілген тұлғалар лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы» бұйрығы (өзгерістер мен толықтырулар енгізілген). Бұл бұйрық тәлімгер лауазымына қойылатын талаптарды анықтайды.

2. Инклюзивті білім беру туралы құжаттар

ҚР-да инклюзивті білім беруді дамыту тұжырымдамасы.

Инклюзивті білім беруді дамыту жөніндегі ұлттық іс-қимыл жоспары (Мүгедектердің құқықтары туралы конвенцияны іске асыру аясында).

2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 «Мемлекеттік міндетті білім беру стандарттарын (МЖББС) бекіту туралы» бұйрығы, арнайы білім беру қажеттіліктері бар (МБЖ) балаларға арналған жағдайларды анықтайды.

3. Мектептегі тәлімгердің құжаттамасы

ҚР-да тәлімгердің жұмысы келесі міндетті құжаттарға негізделеді:

Тәрбиешінің лауазымдық сипаттамасы (мектеп Үлгілік біліктілік сипаттамаларына негізделіп әзірленген).

Жеке білім беру жолы (ЖБЖ) / Жеке даму бағдарламасы (ЖДБ) — тәрбиешінің SPPS мамандарымен бірлесіп әзірлеген құжаты.

Баланы бақылау күнделігі тәрбиеші үшін міндетті құжат болып табылады, ол даму мен әлеуметтену динамикасын көрсетеді.

Аймақаралық репетиторлық қауымдастық

Аймақаралық репетиторлық қауымдастық

4. Қазақстан Республикасының білім беру жүйесіндегі тәрбиешінің лауазымы

Репетиторлық қолдау білім беру қызығушылықтарын анықтауға және дамытуға, сондай-ақ отбасының білім беру қажеттіліктерімен жұмыс істеуге бағытталған.

Инклюзивті білім беруде тәрбиеші ерекше білім беру қажеттіліктері бар бала, мұғалім, ата-ана және сыныптастары арасындағы делдал ретінде әрекет етеді.

Мектеп мұғалімдерінің әлеуметтік табыстылық стратегиясын білім беру жүйесінің барлық деңгейлерінде, оның ішінде инклюзия бағытында өзін және білім алушыны жеке сүйемелдеу траекториясын ескере отырып құру қажет.

Мұндай факторлар білім беру, эко - психологиялық әлеуетке де, дағдарыстық жағдайларды шешуге де әсер етеді.

Қазіргі кезеңде мұғалімдердің эмоционалды – интеллектуалды күйіп қалуы туралы көп айтылады. Бұл әсіресе күрделі дағдарыс кезеңдерінде, білім беру жүйесінде реформалар жүріп жатқан кезде және функционалдылыққа қойылатын талаптар артқан кезде байқалады. Мұғалім тек мұғалім ғана емес, мемлекеттік министр болады. Сондықтан, бейімделу шиеленісінің дәрежесі

бойынша мұғалімнің жүктемесі өте жоғары, сондықтан мұғалімдер эмоционалды күйзеліске ұшырайды. Бұл жағдай, сайып келгенде, мектеп қауымдастығындағы жалпы әл-ауқатқа, мотивацияға, қарым-қатынасқа және кәсіби мінез-құлыққа әсер етеді.

Кәсіби қалыптасу дағдарыстары-бұл өзін-өзі басқару жүйесін дамыту жағдайында кәсіби өзін-өзі тануды, жеке тұлғаның іс-әрекеті мен мінез-құлқын түбегейлі қайта құрудың қысқа кезеңдері.

Осылайша, болашақта кәсіби бағдарлау мен мансаптың өсуіндегі әлеуметтік жетістік мұғалімге мамандыққа сәтті бейімделу, дағдарысты басқару процесін психологиялық қолдауды қамтамасыз ете отырып, білім беру мекемесінің білім беру және әлеуметтік ортасына тиімді интеграциялау үшін қосымша құзыреттіліктерді немесе дағдарысқа қарсы құзыреттерді дамыту туралы ойлануға мүмкіндік береді.

Мамандарды тьюторлық оқыту **әлеуметтік маңыздылықты**, психологиялық жайлылықты, құрмет пен сұранысты, қоғамға шынымен маңызды нәрсе әкелуге мүмкіндік береді.

Тыңдаушылар санаты: педагог-психологтар, мектеп мұғалімдері, мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының тәрбиешілері, ТЖКБ педагогтары, ЖОО оқытушылары.

Сағат саны: 80 сағат

Оқыту тілі: Қазақ тілі

Бөлім II "Глоссарий"

<i>Тьютор</i>	(ағылш. tutor-тәлімгер, кеңесші; лат. tuor-байқаймын, қамқор боламын) - біздің білім берудегі жаңа бағыт. Тьютор өз қызметінде мыналарға назар аударады: - білім беру тәжірибесі-қателерді сынау және түзету, олардың құндылығын тану мүмкіндігі; - Мектептегі Тьютор-бұл қызығушылықтарды зерттейтін және оқушылардың дамуына жағдай жасайтын маман. Ол оқу бағдарламасының немесе білім беру стандартының қажеттіліктеріне емес, оқушының қажеттіліктеріне бағытталған. қызметтің нақты жағдайына қатысушылардың қарым-қатынасы және позициялық өзін-өзі анықтауы.
<i>Тьюторант</i>	бұл тьюторлық сүйемелдеудің немесе тьютордың әсерінің объектісі, яғни оқушы.
<i>Тьюторлық сүйемелдеу</i>	бұл білім алушының білім беру мотивтері мен мүдделерін анықтауға және дамытуға, жеке білім беру бағдарламасын құру үшін білім беру ресурстарын іздеуге, білім алушының оқу және білім беру рефлексиясын қалыптастыруға

	бағытталған білім беруді дараландыру бойынша педагогикалық қызмет.
<i>Тьютордың жұмыс формалары</i>	консультациялар, жеке және топтық тьюториалдар, білім беру іс-шаралары, тренингтер
<i>Жабық білім беру кеңістігі</i>	бұл тьюторға белгілі, белгілі бір жол бар кеңістік, оны тьютор жүргізуі керек. Жабық білім беру кеңістігінің идеалы-мұғалім және оның мектебі, оның нақты оқыту әдістері.
<i>Жеке білім беру бағдарламасы (ЖБББ)</i>	жеке тұлғаның білім беру мақсаттарын, сондай-ақ ресурстық қамтамасыз етуді қоса алғанда, осы мақсаттарға қол жеткізу тәсілдері мен құралдарын айқындайтын және негіздейтін құжат. ЖБББ құрылымы: а) жеке білім беру траекториясын талдау; б) алдағы кезеңге арналған білім берудің мақсаттары мен міндеттері; в) оқушы оқитын мектепте, осы ауданда, қалада және т. б. ЖБББ -ны іске асыру шарттарын, мүмкіндіктерін көрсету.; г) жеке білім беру жоспары, оның ішінде жеке оқу жоспары (ЖОЖ), Әлеуметтік және кәсіптік сынамалар жоспары, рефлексивті жағдайлар жоспары; д) ЖБББ ресурстық қамтамасыз етудің сипаттамасы; е) ЖБББ іске асыру тиімділігін бағалау критерийлері.
<i>Жеке білім беру траекториясы (ЖББТ)</i>	жеке білім беру тарихын (білім беру бағдарламаларының игерілген мазмұны), оқытудың жеке стилін, оқытудың оңтайлы қарқыны мен ритағын таңдауды, жеке білім беру жетістіктерін бағалау жүйесін көрсететін білім берудегі адамның жеке әлеуетін іске асырудың жеке жолы. ЖББТ жеке білім беруді жоспарлау мен бағдарламалаудың (ОР) нәтижесі болуы мүмкін.
<i>Негізгі мектептегі тьюторлық тәжірибенің нәтижелері</i>	оқу және ерте кәсіби өзін-өзі анықтау; қарапайым және күрделі таңдау жасай білу; өз мүдделерін ресімдеу; норманы түсіну және саналы түрде бағыну; жаңа нормаларды құру және іске асыру тәжірибесі; әртүрлі типтегі ресурстармен жұмыс істеу тәжірибесі; әр түрлі қауымдастықтардағы өзін-өзі таныстыру тәжірибесі; топтық тәжірибе; өз іс-әрекетін талдау

	және түзету мүмкіндігі; өзін-өзі бағалау тәжірибесі; жеке білім беру траекториясын құру тәжірибесі; жобалау және зерттеу құзыреттілігі.
<i>Тьюторлық сүйемелдеу кезінде білім беру процесін ұйымдастыру элементтері</i>	командалық жұмыс, командалық сынақ; өзара көмек және өзара көмек; қатысушылар үшін таңдау және өзін-өзі анықтау мүмкіндіктері; әр түрлі жастағы ынтымақтастық; жетістіктерді, нәтижелерді бағалаудың ашық сипаты және білім беру процесіне қатысушылардың авторлық позицияға шығуы; қатысушылардың қосымша топтарын қосу (мысалы, ата-аналар, студент-практиктер); мүшелер топтары арасындағы функцияларды бөлісу; топтық және топтық жұмыстан басқа өзара әрекеттесу әдістері мен формалары: диалог, әңгіме, пікірталас; ойын; шығармашылық жобаны әзірлеу және оны көпшілік алдында қорғау; спорттық жарыстар; - шығармашылық байқау
<i>Тьюторлық сүйемелдеу кезеңдері</i>	аналитикалық; диагностикалық-мотивациялық; жобалау; іске асыру.
<i>Ерекше білім беру қажеттіліктері</i>	бұл білім беру процесінде көмек пен сүйемелдеу қажеттілігі, онсыз сапалы білім алу мүмкін емес.
<i>Ерекше білім беру қажеттіліктері бар адамдар (балалар)</i>	- дамудың бұзылуының; мінез-құлық және эмоционалдық проблемалардың; қоршаған орта факторларының (әлеуметтік, психологиялық, экономикалық, лингвистикалық, мәдени) салдарынан тиісті деңгейдегі білім алуда тұрақты немесе уақытша қиындықтарға тап болған адамдар (балалар).

III бөлім «Бағдарлама тақырыбы»

Бағдарламаның жаңашылдық дәрежесі тек оқытуда ғана емес, сонымен қатар «тьютор – оқушы», «пән мұғалімі – білім алушы», «мұғалім – мұғалім – тәрбиеші» өзара іс-қимылын тьюторлық сүйемелдеу және түзету процесі ретінде білім беру процесі негізінде білім алушыларды әлеуметтік қолдауда жатыр.

Тьютор-ассистент: Қазақстанның білім беру жүйесіндегі рөлі мен маңызы. Тьютор-ассистент — Қазақстанның білім беру жүйесіндегі айтарлықтай

жаңа тұлға. Оның рөлі дәстүрлі мұғалімнің, сынып жетекшісінің немесе куратордың функцияларынан түбегейлі ерекшеленеді. Мұндай маманның болуы оқытуды даралауға, білім алушылардың тұлғалық дамуын қолдауға және олардың әлеуетін ашу үшін жағдай жасауға бағытталған заманауи білім беру ортасының маңызды бөлігіне айналуға. Қазақстанда педагог-ассистенттің қызметі нормативтік тұрғыдан бекітілген, алайда білім беру жүйесінде жеке «тьютор» лауазымы қазіргі уақытта іс жүзінде жоқ немесе ол инклюзивті білім беру шеңберіндегі психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу функциясы ретінде қарастырылады.

Қазақстандық білім беру жүйесі үшін тьюторлық пен педагог-ассистенттің қызметін біріктіру құба-құп. Бұл олардың мүлдем бірдей мамандық болғанынан емес, олардың функциялары бірін-бірі өзара толықтырып, ортақ мақсатқа - білім алушыны жеке сүйемелдеуге және оның табысты білім алуына, әлеуметтенуіне және кәсіби өзін-өзі анықтауына жағдай жасауға бағытталғандығынан туындап отыр.

Бұған бірнеше дәлел келтіруге болады:

1. Ортақ мақсат - білім беруді даралау.

Қазақстанның заманауи білім беру жүйесі бірыңғай тәсілдерден әрбір білім алушының жеке қажеттіліктерін ескеруге және инклюзивті білім беру жүйесіне көшуде. Тьютор жеке білім беру траекториясын құруға көмектессе, педагог-ассистент бұл траекторияның оқу процесінде іс жүзінде жүзеге асырылуын ғана қамтамасыз етеді. Бұл бағыттар бірлесе отырып, ерекше білім беру қажеттіліктері (ЕБҚ) бар баланы дербес сүйемелдеу жүйесін құрайды.

2. Инклюзивті білім беруді дамыту.

Инклюзивті білім беру аясының кеңеюі жағдайында ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушыларды сүйемелдеуге қабілетті мамандарға деген сұраныс артып келеді. Педагог-ассистент баланың оқу ортасына бейімделуіне көмектеседі, ал тьютор тұлғалық, білімдік және әлеуметтік дамудың кеңірек процесін қамтамасыз етеді. Олардың функцияларын біріктіру білім алушыны қолдаудың үздіксіз жүйесін құруға мүмкіндік береді.

3. Білім алушының дербестігін қалыптастыру.

Заманауи сүйемелдеудің басты міндеті — балаға үнемі көмектесу емес, оның дербестігін біртіндеп дамыту. Дәл осы принцип тьюторлық қызметтің де, педагог-ассистент жұмысының да негізінде жатыр. Маман білім алушының бойында дербес оқу, қарым-қатынас және өзін-өзі реттеудің тұрақты дағдылары қалыптасқанға дейін оны сүйемелдейді.

4. Сүйемелдеу мамандарының тапшылығы.

Қазақстандағы инклюзивті білім беруді дамытудағы өзекті мәселелердің бірі — білікті сүйемелдеу кадрларының жетіспеушілігі. Сондықтан тьюторлық, тәлімгерлік (наставничество), коучинг және ассистенттік технологияларын қатар меңгерген педагогтарды даярлау білім беру ұйымдары үшін неғұрлым тиімді шешім болып табылады.

5. Педагогқа қойылатын заманауи талаптарға сәйкестік.

Бүгінгі таңда педагог тек пән мұғалімі ғана емес, сонымен бірге тәлімгер, кеңесші, фасилитатор және білім беру мүмкіндіктерін ұйымдастырушыға айналады.

Тьюторлық құзыреттіліктер педагогқа білім алушы тұлғасының дамуын сүйемелдеуге мүмкіндік берсе, педагог-ассистенттің құзыреттіліктері оқу процесін іс жүзінде қолдауды және бейімдеуді қамтамасыз етеді.

Түсіндірме жазбаға арналған тұжырымдама.

Қазақстан Республикасының білім беру жүйесін жаңғырту жағдайында тьюторлық пен педагог-ассистент қызметін интеграциялау — объективті қажеттілік. Екі бағыт та білім алушыға жеке тұлғалық тұрғыдан келуді қамтамасыз етуге, оның білім беру әлеуетін дамытуға, әлеуметтенуін қолдауға және дербес қызмет дағдыларын қалыптастыруға бағытталған.

Тьюторлық технологияларды психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу тәжірибесімен біріктіру білім беру жүйесінде инклюзивті, тұлғаға бағытталған және құзыреттілік білім беру принциптеріне жауап беретін білім алушыларды қолдаудың тиімді моделін құруға мүмкіндік береді. Тьютор мен педагог-ассистент құзыреттіліктерін меңгерген педагогтарды даярлау білім беру сапасын арттыруға, білім алушылардың табысты бейімделуіне және олардың бұдан былайғы білім алу, кәсіби және кәсіпкерлік қызметке дайындығын дамытуға ықпал етеді. Бұл идеяны кәсіпкерлікпен қосымша байланыстыруға болады: тьютор-педагог-ассистент білім алушыға тек білім беру траекториясын ғана емес, сонымен бірге болашақ кәсіби және кәсіпкерлік траекториясын да жобалауға көмектесетінін көрсету маңызды.

Педагогикалық тәжірибедегі тьютор-ассистенттің рөлі.

Педагогикалық тәжірибедегі тьютор-ассистент қарапайым педагог-ассистентке қарағанда ауқымдырақ рөл атқара отырып, білім алушы, педагогтар, ата-аналар және білім беру ұйымы арасындағы дәнекер болады. Ол жеке білім беру траекториясын психологиялық-педагогикалық тұрғыдан сүйемелдеуді қамтамасыз етеді, оқу мақсаттарын саналы түрде таңдауға және кәсіби өзін-өзі анықтауға септігін тигізеді. Оның қызметі тек академиялық қолдау көрсетуге ғана емес, сонымен қатар дербестікті, жауапкершілікті, өзін-өзі ұйымдастыру дағдыларын, сыни тұрғыдан ойлауды және шешім қабылдау қабілетін дамытуға бағытталған.

Қазақстан Республикасының білім беру жүйесін жаңғырту жағдайында білім берудің инклюзивтілігі, қолжетімділігі мен сапасы принциптерін іске асыруға ықпал ететін тьюторлық сүйемелдеу тәжірибесін енгізу ерекше маңызға ие болады. Тьютор-ассистент білім алушыларға білім беру ортасына бейімделуге, туындаған қиындықтарды еңсеруге, педагогтармен және құрдастарымен тиімді өзара іс-қимыл орнатуға, сондай-ақ оқуға және өзін-өзі дамытуға деген уәждемесін (мотивациясын) арттыруға көмектеседі.

Заманауи тьютор-ассистент тек тәлімгер мен кеңесші ғана емес, сонымен қатар білім беру мүмкіндіктерін ұйымдастырушыға айналады. Ол білім алушыларға өз қызығушылықтарын, қабілеттері мен ресурстарын анықтауға, білім беру және кәсіби мақсаттар қоюға, оларға қол жеткізу жолдарын жоспарлауға және алынған нәтижелерді талдауға көмектеседі. Мұндай қызмет

белсенді өмірлік позицияны және өмір бойы үздіксіз білім алуға дайындықты қалыптастыруға ықпал етеді.

Тьютор қызметі кәсіпкерлік білім беруді дамыту жағдайында ерекше өзектілікке ие болады. Тьюторлық сүйемелдеу білім алушылардың бойында бастамашылықты, креативтілікті, көшбасшылық қасиеттерді және кәсіпкерлік ойлауды қалыптастыру үшін жағдай жасауға мүмкіндік береді. Жобалық қызмет, әлеуметтік бастамалар және практикаға бағытталған оқыту арқылы білім алушылар идеяларды генерациялау (туындату), командада жұмыс істеу, өз жобаларын жоспарлау және іске асыру дағдыларын дамытуға мүмкіндік алады.

Қорытындылай келе, тьютор-ассистент — әрбір білім алушыға жеке тұлғалық тұрғыдан келуді, оның білім беру және кәсіби ұмтылыстарын қолдауды, сондай-ақ заманауи қоғам мен экономикада сұранысқа ие құзыреттіліктерді дамытуды қамтамасыз ететін білім беру процесінің маңызды қатысушысы. Болашақта Қазақстанда тьюторлық институтын дамыту білім беру сапасын арттыруға, білім алушылардың табысты әлеуметтенуіне және бәсекеге қабілетті, бастамашыл әрі жауапты азаматтарды даярлауға ықпал ететін болады.

«Тьюторлық» немесе «тьюторлық сүйемелдеу» ұғымының өзі көптеген дереккөздерде білім алушылардың оқу мотивтері мен мүдделерін анықтауға және дамытуға, жеке білім беру бағытын құру үшін білім беру ресурстарын іздеуге, бағдарды орталықтандырылған қызметті оқытудың мақсаттары мен құндылықтарын және нәтижелердің нұсқаларын ұсынуды қамтитын мансаптық бағытта дараландыруға бағытталған психологиялық-педагогикалық қызмет ретінде қарастырылады тьюторлыққа үйрету.

Инклюзивті білім беруде: оқу процесінде пән мұғалімі – мүгедек білім алушы немесе «пән мұғалімі – мүгедек білім алушы»; мүгедек білім алушылар мен мүгедек білім алушылардың психофизикалық ерекшеліктері бойынша оқытушылар мен қызметкерлерге кеңес беру, қиындық жағдайларын түзету; оқытушыларға, әдіскерлерге арналған нұсқамалар мен семинарлар және т. б.

Психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу оқытуда, қарым-қатынаста және әлеуметтік бейімделуде проблемалары бар мүгедек білім алушылар мен мүмкіндігі шектеулі білім алушылар үшін ғана емес, сонымен бірге ол білім беру процесіне енгізілген әрбір адамды психологиялық сүйемелдеуге бағытталған.

Бағдарлама білім алушының жеке басын және оның кәсіби қалыптасуының болашағын зерттеуге, дамытуға және түзетуге бағытталған.

Айта кету керек, болашақта педагогикалық жоғары оқу орындарында жаңа мамандық, репетитор, тек жас ұрпақ үшін ғана емес, сонымен қатар қызмет саласына қарамастан ересектер үшін де жеке тәлімгер құрылуы керек.

«Бағдарлама Тақырыбы» Бөлімі

№	Тақырыбы	Дәріс Сағат саны	Практикал ық сабақтар Сағат саны	Өзіндік жұмыс Сағат саны
	Модуль 1. Мазмұнды.			

1	Өзін-өзі басқару жүйесіндегі тьюторлық сүйемелдеудің әдістемесі мен негізгі кезеңдері. Тьютор деген кім және Мен өзім тьютор бола аламын ба?	2	1	1
Модуль 2. Психологиялық-педагогикалық				
2	Тьюторлық сүйемелдеудің негізгі кезеңдері мен схемалары.	2	2	2
3	Білім беру жүйесіндегі тьюторлықтағы әлеуметтік жетістік	2	1	1
4	Педагог-ассистенттер, мектеп педагогтары және білім беру саласындағы мамандар үшін білім беруді тьюторлық сүйемелдеуді ұйымдастыру моделі	2	1	1
5	Инклюзивті білім берудегі тьюторлық сүйемелдеудің теориялық негіздері	2	1	1
6	Тьюторлық сүйемелдеудің тұжырымдамалық моделі-мен-өзім үшін және одан әрі білім алушылар үшін Тьютормын	2	1	1
7	Тьюторлық сүйемелдеу технологияларын қолданудың үздік тәжірибелері: әдістері мен технологиялары.	2	1	1
Модуль 3. Тьюторлық және медиация нормативтік-құқықтық аспект				
8	Дағдарыс жағдайындағы нормативтік өзара іс-қимыл	2	1	1
9	Дағдарыс жағдайында тьюторлық сүйемелдеу	2	1	1
Модуль 4. Технологиялық				
10	Тьюторлық сүйемелдеудегі жобалық оқыту	2	2	2
11	Тьюторлықтың өзекті мотивациялық ынталандырулары: эмоционалды интеллект менеджменті	2	2	2
12	Дағдарысқа қарсы құзыреттерді дамыту процесін тьюторлық сүйемелдеу	2	1	1
13	Тьюторлық сүйемелдеудегі нейропсихологиялық түзету негіздері	2	1	1

14	Кәсіби қызмет кезеңіндегі қиындықтарды нейропсихологиялық түзету технологиясы	2	2	2
15	Қимыл-қозғалысты түзету (психомоторлық түзету)	2	3	3
16	Баланың даму бұзылыстарын нейропсихологиялық түзету әдістері	2	3	3
Барлығы		80 сағ		

IV бөлім «Бағдарламаның мақсаты, міндеттері және күтілетін нәтижелері»

Курстың мақсаты:

– курс тыңдаушыларында кәсіби қызметтің жаңа түрін орындау үшін қажетті кәсіби құзыреттіліктерді қалыптастыру-талаптарға сәйкес білім алушыларды тьюторлық сүйемелдеуді қамтамасыз ету;

- оқытушы-тьюторларды (немесе әдіскер-тьюторларды) мектептердің, колледждердің білім алушыларымен жеке жұмысты ұйымдастыруға дайындау. жоғары оқу орындары мен инклюзивті білім беру субъектілері (мүгедектер мен мүмкіндігі шектеулі адамдар).

Бағдарламаның жалпы міндеттері:

1. Тьюторлар қызметінің маңыздылығын көрсету.
2. Тьюторларды оқыту-тьюторинг процесін тиімді басқаруға үйрету.
3. Тьютордың жұмыс құралдарын зерттеу.
4. Әр түрлі нозологияларды тасымалдаушыларға қатысты әдіснамалық база, технология және әмбебап оқу әрекеттерін қалыптастыру құралдары мәселелері бойынша курс тыңдаушыларының кәсіби құзыреттілігін арттыру.

5. Тьюторлық сүйемелдеуді оқыту процесінде дағдарыстық жағдайларды шешу әдістерін зерттеу.

6. Білім алушыны тьюторлық сүйемелдеу үлгілерін және әртүрлі нозологиялармен (ОПП, ПДК, МШБ балалары) тьюторингті жеке оқыту нысандарын зерделеу.

Сүйемелдеу бағдарламасының міндеттері:

- білім беру процесінің субъектілеріне қолдау көрсету оның мүддесі үшін сүйемелдеу процесін түсіну және түсіну, ынтымақтастық бағдарламасын бірлесіп құру және оны жүзеге асыруға көмектесу.

- білім беру процесінің субъектілерін сүйемелдеу процесіне енгізуге қолдау көрсету;

– мамандарға білім беру процесінің субъектілеріне білім алушылардың экологиялық-психологиялық білім беру кеңістігіне теріс әсер етпейтіндей етіп құрылуға қолдау көрсету;

- тәлімгерді қадағалауға қолдау көрсетіп, арнайы күнделікке жазбалар енгізеді.

Күтілетін нәтижелер.

Білім беру бағдарламасын игеру нәтижелерінің негізгі мақсаты білім алушыларда кәсіби құзыреттіліктерді – тиісті кәсіби міндеттерді шешу үшін осы

білімді қолдану үшін жоғары мамандандырылған Білім мен дағдыларды қалыптастыру болып табылады, өйткені тьюторлық құзыреттіліктің даму деңгейі еңбек нарығындағы маманның алған білімдерін нақты практикалық жағдайда қолдануға қабілетті маман ретінде бәсекеге қабілеттілігін анықтайды. ең аз шығынмен және оңтайлы нәтижеге қол жеткізу мерзімі.

Кәсіби құзыреттіліктің оқыту кезінде, Біліктіліктің әр деңгейінде қалыптасатын білімдермен, дағдылармен байланысын анықтаңыз.

Білім алушының білім беру бағдарламасын игеру барысында қалыптасатын білімі, іскерлігі мен құзыреттілігі тек оқу барысында ғана емес, сонымен қатар кәсіптік практика, зерттеу жұмыстарын орындау және т. б. кезінде де қалыптасатын жүйелі болып табылады.

Жалпы білім беру бағдарламасы деңгейінде оқытудан күтілетін нәтижелер (білім беру бағдарламасының паспортында) білім алушыларға оқытудың доминанты ретінде нақты нәтижелерге қол жеткізуге бағдарланған бағдарламаның (модульдердің) білім беру мақсаттары туралы түсінік береді; негізінде оқытудың жеке траекториясын тандау жүзеге асырылатын ақпаратты нақтылау.

Курстық оқытуды ұйымдастырудағы жұмыс әдістері.

Нұсқаулық. Бұл кез-келген бастаушы курсант үшін міндетті түрде қысқа мерзімді оқыту (1-3 күн)

Тәлімгерлік. Тәжірибелі қызметкерлер жас мамандарды оқыта алады. Ұжымдар арасында тәжірибе алмасу.

Ұйымдастыру ойындары.

Ұйымдастыру ойындары-бұл оқиғалар болған жағдайда толық емес ақпарат беріліп, қатысушылар ұжымдық іс-әрекетті ұйымдастыруда болуы керек, білім алушылар белгілі бір мәселелерді шеше алатындай етіп қолданылатын әдіс. Ұйымдастыру-белсенділік ойыны талқылау, түсіну, рефлексия, ойлау және белсенділіктің күрделі процестерін жүргізу қажет болған кезде тиімді пайдалы құрал болып табылады. Мұндай ойындарды жақсы дайындалған ойын техниктері, әдіскер мамандар өткізеді. Сондықтан, айналым жүйесінде ұйымдастыру ойындары кең таралмады.

Оқыту әдісі.

Тренинг-бұл қызметтің кең көрінісін қанағаттандыру немесе игеру қабілетін тиімді дамыту үшін кәсіби және қосымша оқыту әдісі. Психологиялық тұрғыдан алғанда, тренинг " практикалық психология саласы Жалпы мақсаттарда құзыреттілікті дамыта отырып, топтық психологиялық жұмыстың белсенді әдістерін қолдануға бағытталған.

Өзін-өзі басқару әдісі.

Бизнес-тренинг жүйесіндегі өзін-өзі басқару әдісі бизнес-міндеттерді сәтті шешумен шеберлікті дамыту, өнімді коммуникация мен басқаруда үлкен прогресс үшін қажет. Бизнес - тренинг бизнес-қызметтердің жекелеген аспектілерін, сондай-ақ бүкіл педагогикалық процесті қамтиды. Әлеуметтік-психологиялық тренингке ұқсас, бизнес-тренинг арқылы нақты дағдыларды қалыптастыру процесі жүреді, мысалы, команда құру, корпоративті мәдениетті жинау, уақытты басқару және т. б.

Тьюторлық бағыты бойынша оқытуды ұйымдастырудың өңірлік деңгейінде әдіскерлердің біліктілігін арттыру.

Өз бетінше консультациялық жұмыс үшін материалдар берілді:

- инклюзивті білім беру жүйесіндегі мұғалімнің кәсіби қызметінің мәселелерімен үнемі байланыста болған әдіскерлер жұмысының нысаны ретінде оқу сабақтарына рефлексивті талдау жүргізу.

Әдіскер мұғалімге ОР балаларымен жұмыс жасаудағы өз қызметіне қатысты рефлексиялық позицияға шығуға көмектеседі.

V бөлім «Бағдарламаның құрылымы мен мазмұны»

Бағдарлама 4 модульден тұрады:

- 1) мазмұнды;**
- 2) психологиялық-педагогикалық;**
- 3) тьюторлық және медитация нормативтік-құқықтық аспект;**
- 4) Технологиялық.**

1. Бағдарламаның құрылымы мен мазмұны білім беру жүйесі шеңберінде тьютор мамандығымен танысуға бағытталған.

1. Тьюторлық әлеуметтік құбылыс ретінде
2. Әлеуметтік жетістік тұрақты психоэмоционалды өзіндік тұжырымдаманы байытатын әлеуметтік маңызды мәртебеге қол жеткізумен оң өзара әрекеттесуге негізделген жеке тұлғаның жағдайы.
3. ЭЖҰ түрі ретінде тьюторлықтағы ашық білімнің ерекшелігі – білім алушыларды психологиялық сүйемелдеу.

2. Мақсат қою функциясын жүзеге асыру үшін тьютор зерттеуді қажет етеді:

1. Тьютордың кәсіби стандартын құру мәселелері.
2. Тьютор-ассистент деген кім? Өзін – өзі басқару саласындағы арнайы кәсіби тәлімгер.
3. Тьюторлық сүйемелдеу-білім берудегі экологиялық-психологиялық кеңістіктің мағыналық компоненті.
4. Тьюторлық сүйемелдеуді ұйымдастыру моделі: тьюторлықтың клубтық түрі (дағдарысқа қарсы клуб).
5. Арнайы топ қатысушыларының бағдарламасы және білім алушылардың жеке дербес білім беру қызметіне қажеттілігі.
6. Тьюторлық сүйемелдеуде нейро – психо-лингвистикалық әдістерді қолдану туралы сұрақтар.
7. Тьюторлық сүйемелдеу тәжірибесіне нейропсихологиялық талдауды енгізу

Бағдарлама курсы тьютордың өзіне және тьютор ретінде білім алушыларға қатысты негізгі функцияларын зерттеуге бағытталған.

Келесі функциялар ерекшеленеді:

- білім алушылардың жай-күйі мен оқу үдерісін диагностикалау;

- мақсат қоюды жүзеге асыру;
- білім алушыларды ынталандыру және тарту;
- білім алушылардың қызметі мен ой-өрісін басқару;
- білім алушылардың қызметін түзету;
- тапсырмалардың орындалуын бақылау;
- қызмет рефлексиясы (Өзіндік және білім алушылар).

Тьюторлық қызметті ұйымдастыру-қазіргі педагогикалық менеджменттің негізгі бағыттарының бірі.

Бұл маманның міндеті-оқушыны, студентті, тәлімгерді білім алудың қажетті траекториясына бағыттау. Білім алушы өз бетінше, бірақ тәжірибелі тәлімгердің көмегімен білім алады. Тьютор маман ретінде әр түрлі деңгейдегі жалпы білім беретін мекемелерде жиі кездеседі. Бұл саланың мамандары білім беру мекемелерінде және түзету мектептерінде сұранысқа ие.

Бағдарлама курсы дағдыларға негізделген білім беру процесінде тиімді жоспарлау технологияларын зерттеуге арналған:

- маманды дамытудың төрт сатылы моделі негізінде (ол нені білуі керек, не білуі керек және кім болуы керек) және алдын ала диагностика нәтижелерін (білім алушылардың қажеттіліктерін, олардың бастапқы дайындық деңгейін, кәсіби тәжірибесін және т. б.) талдауды ескере отырып, оқу мақсаттарын қалыптастыру.;

- білім алушылармен өз қызметінің стратегиялары мен тактикасын қалыптастыру;

- қойылған мақсаттарға және күтілетін нәтижелерге сәйкес іс-әрекеттердің реттілігін анықтау;

- білім алушылардың бірлескен және жеке іс-әрекетінің доминантын ескере отырып, аяқталған қызмет циклі (Кіріспе, Негізгі бөлім, қорытынды) ретінде білім алушылармен сабақ құрылымын әзірлеу;

- * оқу мақсаттарын, мазмұны мен технологияларын, сондай-ақ топтың ерекшеліктерін (білім алушыларды оқытудың жеке стильдерінің ерекшеліктерін) ескере отырып, сабақ уақытын бөлу.

Бағдарлама курсы тьютордың негізгі функцияларын зерттеуге арналған. Және бұл болып табылады байланыс орнату. Бұл функция әсіресе тьютордың білім алушылармен өзара әрекеттесуінің алғашқы кезеңдерінде - топ құру, тьютор мен білім алушылар арасында да, білім алушылардың өздері арасында да қарым-қатынас орнату кезінде өте маңызды. Келесі талаптар бөлінеді:

- білім алушылар үшін ашық және қолжетімді болу;

- өз қызметінде «Барлық білім алушылар бірдей, барлық білім алушылар әртүрлі» деген тезисті түсіну және іске асыру;

- өздері мен білім алушылар арасында, сондай-ақ білім алушылардың өздері арасында достық және серіктестік қарым-қатынас орнату;

- топтық қызметтің мақсаттары мен оларға бірлесіп қол жеткізу тәсілдерін келісу, ынтымақтастық негізінде топта білім алушылардың бірлескен қызметін ұйымдастыру;

- топта жағымды эмоционалды көңіл-күй, қолдау мен өзара көмек көрсету атмосферасын, топқа қатысу сезімін қалыптастыру;

Бақылау функциясы. Ешқандай оқыту, ешқандай жағдайда кері байланыссыз, белгіленген мақсаттарға жетуге бағытталған жұмыстың орындалуын бақылаусыз жасай алмайды. Кең мағынада бақылау функциясы түзету мен бағалауды да қамтиды. Тьютор бұл функцияны орындаудың сәттілігі бақылаудан бұрын, мысалы, жоспарлау процесінде қойылатынын және қамтамасыз етілетінін есте ұстауы керек, өйткені дәл осы кезеңде мақсаттар, критерийлер және оларға қол жеткізу көрсеткіштері қалыптасады.

VI бөлім «Оқу процесін ұйымдастыру»
оқу процесінің форматын, сағат санын және оқу формаларын
сипаттайды.

1 апта. (5 жұмыс күні) 32 сағат (Zoom-конференция – 14 сағат+ П/з-9 сағат СӨЖ-9 сағат)

Тақырып 1.

Дәріс 2 сағат-Zoom конференциясы

Практикалық сабақ - 2 сағат - Zoom конференциясы

№1 – 1 сағат СӨЖ бойынша тапсырмаларды талқылау).

Тақырып 2.

Дәріс 2 сағат-Zoom конференциясы

Практикалық сабақ - 2 сағат - Zoom конференциясы

№ 1 СӨС бойынша тапсырмаларды талқылау-2 сағат).

Тақырып 3.

Дәріс 2 сағат-Zoom конференциясы

Практикалық сабақ - 1 сағат - Zoom конференциясы

№1 – 1 сағат СӨЖ бойынша тапсырмаларды талқылау).

Тақырып 4.

Дәріс 2 сағат-Zoom конференциясы

Практикалық сабақ - 1 сағат - Zoom конференциясы

№1 – 1 сағат СӨЖ бойынша тапсырмаларды талқылау).

Тақырып 5.

Дәріс 2 сағат-Zoom конференциясы

Практикалық сабақ - 1 сағат - Zoom конференциясы

№1 – 1 сағат СӨЖ бойынша тапсырмаларды талқылау).

Тақырып 6.

Дәріс 2 сағат-Zoom конференциясы

Практикалық сабақ - 1 сағат - Zoom конференциясы

№1 – 1 сағат СӨЖ бойынша тапсырмаларды талқылау).

Тақырып 7.

Дәріс 2 сағат-Zoom конференциясы

Практикалық сабақ - 1 сағат - Zoom конференциясы

№1 – 1 сағат СӨЖ бойынша тапсырмаларды талқылау).

2 апта. (5 жұмыс күні) 40 сағат (Zoom-конференциялар-16 сағат+ П/з-15 сағат СӨЖ - 11 сағат)

Тақырып 8.

Дәріс 2 сағат-Zoom конференциясы

Практикалық сабақ - 1 сағат - Zoom конференциясы

№1 – 1 сағат СӨЖ бойынша тапсырмаларды талқылау).

Тақырып 9.

Дәріс 2 сағат-Zoom конференциясы

Практикалық сабақ - 1 сағат - Zoom конференциясы

№1 – 1 сағат СӨЖ бойынша тапсырмаларды талқылау).

Тақырып 10.

Дәріс 2 сағат-Zoom конференциясы

Практикалық сабақ - 2 сағат - Zoom конференциясы

№ 1 СӨС бойынша тапсырмаларды талқылау-2 сағат).

Тақырып 11.

Дәріс 2 сағат-Zoom конференциясы

Практикалық сабақ - 2 сағат - Zoom конференциясы

№ 1 СӨС бойынша тапсырмаларды талқылау-2 сағат).

Тақырып 12.

Дәріс 2 сағат-Zoom конференциясы

Практикалық сабақ - 1 сағат - Zoom конференциясы

№1 – 1 сағат СӨЖ бойынша тапсырмаларды талқылау).

Тақырып 13.

Дәріс 2 сағат-Zoom конференциясы

Практикалық сабақ - 1 сағат - Zoom конференциясы

№1 – 1 сағат СӨЖ бойынша тапсырмаларды талқылау).

Тақырып 14.

Дәріс 2 сағат-Zoom конференциясы

Практикалық сабақ - 2 сағат - Zoom конференциясы

№ 1 СӨС бойынша тапсырмаларды талқылау-2 сағат).

Тақырып 15.

Дәріс 2 сағат-Zoom конференциясы

Практикалық сабақ - 1 сағат - Zoom конференциясы

№1 – 1 сағат СӨЖ бойынша тапсырмаларды талқылау).

Тақырып 16.

Практикалық сабақ - 2 сағат - Zoom конференциясы

№ 1 СӨС бойынша тапсырмаларды талқылау-2 сағат).

VII бөлім «Оқу-әдістемелік қамтамасыз ету»

бағдарламаның оқу-әдістемелік қамтамасыз етуінде:

- тыңдаушыға арналған әдістемелік ұсынымдар;

- дәріс жазбалары;

- білімін, іскерлігін, дағдыларын бақылау материалдары;

- глоссарий;

- презентация және үлестірме материалдар;

- тыңдаушыларға негізгі және қосымша әдебиеттер ретінде ұсынылатын әдебиеттер тізімі;

- <https://special-edu.kz/>

- <https://nao.kz/>

VIII бөлім «Оқу нәтижелерін бағалау»

пәндік саланың ерекшелігіне сәйкес оқу нәтижелерін бағалаудың тиімді әдістерін көрсетеді.

Күтілетін нәтижелер: Бағдарламаны игеру нәтижелеріне қойылатын талаптар (жалпы мәдени және кәсіби құзыреттіліктерді қалыптастыру).

Критерии оценки уровня освоения дисциплины:

«Есептелген» бағасы бағдарлама курсының негізгі материалы туралы білімдерін одан әрі оқыту және мамандық бойынша болашақ жұмыс үшін қажетті көлемде көрсеткен қатысушыларға қойылады.

«Есептелген» бағасы орындалған бағдарламалар үшін қатысушыларға қойылады.

«Есептелген» бағасы қажетті білімі бар, бірақ ауызша жауаптар немесе тапсырмаларды жазбаша орындау кезінде рұқсат етілген дәлсіздіктері бар қатысушыларға қойылады.

«Есептелген» бағасы оқылған материалдың көп бөлігін көрсеткен қатысушыларға, сондай-ақ мұғалімнің түсіндірмесінен кейін жіберілген қателерді саналы түрде игеруге және түзетуге қойылады.

«Есептелмеген» баға ДББҰ-ның негізгі материалын білуде елеулі олқылықтарды көрсеткен, бағдарламада көзделген тапсырмаларды орындау кезінде түбегейлі қателіктер жіберген қатысушыға беріледі; сонымен бірге студент оқылған материалдың көп бөлігін білмей, практикалық мәселелерді шеше алмайтынын және қосымша сұрақтарға жауап бере алмайтынын көрсетеді.

Аралық бақылау практикалық сабақтар барысында мәселелерді интерактивті талқылау және қатысушылардың өзіндік жұмысы (СӨЖ) шеңберінде тапсырмалардың орындалуын тіркеу түрінде жүзеге асырылады, аралық бақылау үшін ең көп балл саны – 60 балл.

Қорытынды бақылау аралық бақылау үшін ең көп балл саны – 40 балл түрінде жүзеге асырылады. Егер уәкілші жүзден кем дегенде 50 балл жинаса, курс бағдарламасы өтті деп саналады.

Курс аяқталғаннан кейін қатысушылар

Білу:

- оқу іс-әрекетіне қатысты ережелер, жалпы принциптер мен сипаттамалар;
- тақырып бойынша глоссарий-олардың білім саласының түсіндірме терминдері;
- әмбебап оқу қызметінің функциялары мен түрлері (УУД);
- белсенді танымдық іс-әрекет арқылы өзін-өзі дамыту қабілеттерін қалыптастыру ерекшеліктері-оқытудың әртүрлі кезеңдеріндегі УУД;
- білім алушылардың қызығушылықтары мен білім беру сұраныстары негізінде жасалған жеке бағдарламаны іске асыру ерекшеліктері;
- қалыптасуы бар білім беру бағдарламасының құрылымы

білім алушылардағы әмбебап оқу іс-әрекеттері;

-жеке түзету-психологиялық картаның құрылымы.

Істей алу:

- өзін-өзі тәрбиелеу картасынан өту жоспарын құру;

- өзін-өзі тәрбиелеу процесінде өз құзыреттілігі мен табыстылығын сезінудің жоспар-картасын іске асыру және түзету;

- әдістерді қолдану: тьюторлық кездесу, портфолио жинау;

- алынған нәтижелерді жеке әңгімеде пайдалану, алынған нәтижелерді пайдалану тәсілдерін анықтау (топтық және жеке рефлексия, рефлексиялық кездесу, рефлексиялық тьюторлық кездесу).

IX бөлім «Курстан кейінгі сүйемелдеу»

курстан кейінгі сүйемелдеудің форматын, формалары мен әдістерін сипаттайды.

Курстан кейінгі сүйемелдеуде курстан өткен және алған білімдерін, іскерліктері мен дағдыларын практикада табысты қолданатын тыңдаушыларды тәжірибе алмасу жөніндегі іс-шараларға (мастер-класстар өткізу және т.б.) қатысуға тарту сияқты нысандар пайдаланылады.

Кешенді сынақ іс-шарасына сұрақтар

"Инклюзивті білім берудегі Тьюторлық" дөңгелек үстелі

Курстан кейінгі сүйемелдеуде курстан өткен және алған білімдерін, іскерліктері мен дағдыларын практикада табысты қолданатын тыңдаушыларды тәжірибе алмасу жөніндегі іс-шараларға (мастер-класстар өткізу және т.б.) қатысуға тарту сияқты нысандар пайдаланылады.

Кешенді сынақ іс-шарасына сұрақтар

"Инклюзивті білім берудегі Тьюторлық" дөңгелек үстелі

1. Тьюторлық сүйемелдеу дағдыларын игерудің мәні неде?

2. Қазіргі білім берудегі тьюторлық сүйемелдеу модельдері.

3. ЖОО-да оқу кезеңінде тьюторлық қолдаудың маңызы? Тьюторлық сүйемелдеудің технологиялары мен модельдері.

4. Жеке білім беру маршруттарын жобалауда ашық білім беру ресурстарын қалай пайдалануға болады?

5. Өзін-өзі дамыту үшін тьюторлық бағдарламасын үйренудің ерекшеліктері қандай?

6. "Мен өзіме тәлімгермін" ынталандыру механизмдері қандай?

5. Тьютордың оқушылармен жұмыс істеу ерекшеліктері қандай?

6. Инклюзивті білім беруде тьютордың жұмысын ынталандырудың қандай механизмдері бар?

Жұмыс мұғалімге тьюторлық құзыреттілікті қалыптастыру бойынша өзінің кәсіби қызметінің жетістіктері мен мәселелерін бөліп көрсету ұсынылатындығынан басталады.

Рефлексия үшін материал ретінде әдістемелік бақылау барысында бөлінген жағдайлар, педагог-тьюторлардың диагностикалық жұмыстарының нәтижелері ұсынылады. Осыдан кейін жетістіктер мен проблемалардың негіздері

талқыланады. Жетістіктердің не негізделгенін түсіну мұғалімнің инклюзивті білім беру жүйесінде жоспарланған нәтижелерге қол жеткізуге мүмкіндік беретін тәсілдер туралы хабардар болуын қамтамасыз ету және қамтамасыз ету үшін маңызды – тьюторлық сүйемелдеу.

Топтық және жеке әңгімелер, семинар-практикумдар арқылы сараптамалық кеңес беру.

Мұғалім мен әдіскердің өзара әрекеттесуінің бұл формалары қажет, бірақ әрдайым жеткіліксіз, сондықтан қажет болған жағдайда тренингтермен, мисабуылдарымен және басқа да нәтижелі жұмыс түрлерімен толықтырылады. Осы тәжірибелердің көмегімен міндеттерді іске асыру тәсілі, басқалармен жеке білім беру міндеттерін іске асыру кезінде мүмкін болатын кооперациялар анықталады.

Ресурстық картаны құру.

Ресурстық картаны құру курстан кейінгі сүйемелдеудің келесі кезеңінің мақсаты болып табылады - ресурстармен қамтамасыз ету. Жұмыстың бұл түрін көбінесе аймақтық деңгейдегі әдіскерлер жүзеге асырады, өйткені тек білім беру ұйымының шеңберінен шығу (оның ішінде білім беру саласынан тыс) әр мұғалімге білім беру міндеттерін шешуді ресурстық қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Әр түрлі өзара әрекеттесу алаңдарын ұйымдастыру.

Осы бағыт бойынша педагогтың әріптестерімен өзара іс-қимылы, кәсіби қарым-қатынасы жүзеге асырылады, практикалық іс-қимылдардың сынамалары ұйымдастырылады. Бұл кезең уақыт бойынша белгіленеді және аймақтық деңгейде жүзеге асырылады, өйткені мұғалімдердің жеке білім беру бағдарламаларын жүзеге асыру үшін ресурстар, әдетте, білім беру ұйымы деңгейінде жеткіліксіз.

Бұл кезеңде мұғалімдерге қандай білім мазмұны мен жұмыс тәсілдеріне байланысты әр түрлі топтар (проблемалық, шығармашылық, жобалық және т.б.) құрылуы мүмкін. Пішіндер бойынша бұл.

Оқыту курсынан өткен қатысушылар педагогтерінің мастер-класын, ашық оқу сабағын өткізу.

Мәселелерді талқылау, тағылымдамалар, коучинг сессиялары, тренингтер, жеке және топтық кеңестер. Мастер-класс бағдарламасы БІЛІМ БЕРУ міндеттерін өзектендіреді, оларды шешудің нұсқаларын ұсынады, мұғалімдердің өзара іс-қимылын ұйымдастырады.

Х бөлім «Негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі»

Негізгі әдебиеттер:

1. Закон РК «Об образовании» ((с изменениями и дополнениями по состоянию на 01.04.2026 г.)
2. Приказом Министра просвещения Республики Казахстан от 29 апреля 2025 года № 92 утверждены Правила деятельности службы психолого-педагогического сопровождения в организациях образования
3. Закона Республики Казахстан "О статусе педагога" Постановление

Правительства Республики Казахстан от 31 августа 2019 года № 645
Правительство Республики Казахстан

4. О внесении изменений и дополнений в приказ исполняющего обязанности Министра просвещения Республики Казахстан от 21 июля 2023 года № 224 «Об утверждении Типовых штатов работников государственных организаций образования»

5. Приказ Министра образования и науки Республики Казахстан от 18 октября 2018 года № 578. Об утверждении Типовых правил приема на обучение в организации образования, реализующие образовательные программы технического и профессионального, послесреднего образования, за исключением республиканских, областных, городов республиканского значения и столицы специализированных школ-интернатов-колледжей олимпийского резерва и областных, городов республиканского значения и столицы школ-интернатов для одаренных в спорте детей (с изменениями и дополнениями по состоянию на 21.07.2025 г.)

6. Разработка образовательных программ: локальные ответы на глобальные вызовы высшего образования [Текст]: монография / А.Сагинтаева, А.Мусина, А.Сулейменова, Р.Каратабанов, К.Куракбаев, Д.Пристли, / Под общей ред. А.Сагинтаевой. – Нур-Султан: Высшая школа образования Назарбаев Университета, 2021. – 165 с.

7. Яковлева Э.Н., Красилов И.Е. Из опыта сертификации педагогов в зарубежных странах // Образование и наука. 2015. № 9 (128). [Электронный ресурс]. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/izopyta-sertifikatsii-pedagogov-v-zarubezhnyh-stranah/viewer> (дата обращения: 20.09.2021).

8. Постановление Правительства Республики Казахстан от 27 декабря 2019 года № 988 «Об утверждении Государственной программы развития образования и науки Республики Казахстан на 2020 – 2025 годы».

9. Аушева И.У. Результаты предкурсовой диагностики профессиональных проблем и запросов педагогов общеобразовательных организаций Республики Казахстан для разработки образовательных программ курсов повышения квалификации по углубленному изучению учебных предметов [Текст]: информационно-аналитический обзор / И.У. Аушева. – Нур Султан: Центр педагогического мастерства АОО «Назарбаев Интеллектуальные школы», – 2021. – 65 с.

10. Пьянин В.С. Функция тьютора в контексте психолого-педагогического сопровождения студентов / В. С. Пьянин // Среднее проф. образование. - 2009. - № 3. - С. 4-6. - Библиогр.: с. 6.

11. Пилипчевская Н.В. Тьюторская деятельность: теория и практика: учебно-методическое пособие для студентов- тьюторов и педагогов высшей школы; Краснояр.гос.пед.ун-т им. В.П.Астафьева.- Красноярск, 2009.-136с.

12. Организация тьюторского сопровождения в образовательном учреждении: содержание, нормирование и стандартизация деятельности тьютора: (материалы Всерос. науч.-метод. семинара "Стандарты деятельности тьютора: теория и практика", Москва, 18-19 мая 2009 г.)] 1. // Перемены. - 2009. - № 3. - С. 13-75.

13. Крылова Н.Б. Тьютор - новый тип педагога в условиях индивидуализации образования / Н.Б. Крылова // Завуч. - 2009. - № 5. - С. 61-70.

14. Дудчик С.В. Тьюторское сопровождение: история, теория, опыт / С.В. Дудчик // Школ. технологии. - 2007. - № 1. - С. 82-88.

1. <https://special-edu.kz/> Елисеева И.Г., Чумакова О.Ф. Профессиональное сопровождение педагогов общеобразовательных школ, реализующих инклюзивную практику

2. <https://special-edu.kz/> Айдарбекова А.А., Ермекбаева Л.К., Дербисалова Г.С., Самигулина З.Р. Формирование социальной компетентности детей с ограниченными возможностями, обучающихся в инклюзивной (интегрированной) среде

3. <https://special-edu.kz/> Айдарбекова А.А. и др. Формирование позитивного психологического климата в инклюзивном классе общеобразовательной школы

4. Саламанская декларация «О принципах политики и практической деятельности в сфере образования лиц с особыми потребностями» 7-10 июня 1995 г.

5. Д. Митчелл Эффективные педагогические технологии специального и инклюзивного образования. Главы из книги. М.: РООИ «Перспектива».- 2011 г.- 138 с. [Электронный ресурс <https://dogmon.org/devid-mitchell-effektivnie-pedagogicheskie-tehnologii-speciale.html>].

6. Стратегии командного сотрудничества в реализации инклюзивной практики образования. Сборник материалов. М.: РООИ «Перспектива».- 2012 г. 115 с.

7. Технология нейропсихологической коррекции трудностей школьного обучения: Методические рекомендации / сост. А.К.Ерсарина, Г.К.Кудайбергенова, К.Б.Досыбаева, Т.Н. Алмазова. – Алматы, 2015.- 61 с.

8. Ибраев М. У. Региональная модель взаимодействия различных структур по внедрению инклюзивного образования. 2015 г. [Электронный ресурс http://www.openschool.kz/glavstr/inclusiv_obraz/inclusiv_obraz_144_1.htm].

9. Самсонова Е.В., Мельник Ю.В., Карпенкова И.В. Тьюторское сопровождение обучающихся с особыми образовательными потребностями в условиях инклюзивного образования [Электронный ресурс] // Клиническая и специальная психология. 2021. Том 10. № 2. С. 165–182. doi:10.17759/cpse.2021100210

Список дополнительной литературы

1. Яковлев С.В. Тьютор как субъект воспитания ценностных оснований личности школьников / С.В. Яковлев // Пед. образование и наука. - 2008. - № 7. - С. 33-36. - Библиогр.: с. 36.

2. Свиридецкая И.Г. Тьюторское сопровождение классного руководителя - важнейшая функция заместителя директора по воспитательной

работе / И.Г. Свиридецкая // Методист. - 2008. - № 7. - С. 31-35. - Библиогр.: с. 35.

3. Соболева О.Е. Тьюторская деятельность заместителя директора по воспитательной работе в ГОУ / О.Е. Соболева // Методист. - 2008. - № 7. - С. 35-36.

4. Ваганова О.И., Иляшенко Л.К. Основные направления реализации технологий студенто - центрированного обучения в вузе // Вестник Минского университета. 2018. Том 6. № 3 (24). С. 2–25. DOI: 10.26795/2307-1281-2018-6-3-2

5. Ковалева Т.М., Кобыща Е.И., Попова (Смолик) С.Ю., Теров А.А., Чередилина М.Ю. Профессия «тьютор». М.; Тверь: СФК-офис. 246 с.

6. Ковалева Т.М. Открытые образовательные технологии как ресурс тьюторской деятельности в современном образовании // Тьюторское сопровождение и открытые образовательные технологии в современном образовании: сб. ст. М., 2008.

7. Ковалева Т.М. Создание образовательных ситуаций в работе тьютора и формирование self skills [Электронный ресурс] // Тьюторство в открытом образовательном пространстве: образовательная ситуация и тьюторская деятельность: материалы XII Международной научно-практической конференции (XXIV Всероссийской научно-практической конференции) (г. Москва, 29–30 октября 2019 г.) / под ред. Т.М. Ковалевой, А.А. Терова. М.: МГПУ, 2019. С. 11–16.

URL: https://elibrary.ru/download/elibrary_41542175_51117379.pdf (дата обращения: 19.02.2021).

8. Кузьмина Е.В. Тьюторское сопровождение детей с ограниченными возможностями здоровья в образовательных учреждениях, реализующих инклюзивную практику: методические рекомендации. М., 2013. (Инклюзивное образование).

9. Ковалева Т.М., Климова Т.А., Лазарева Л.И. Личностно-ресурсное картирование как средство работы тьютора. И не только...: коллективная монография. М.: Ресурс, 2018. 104 с.

10. Малофеев Н.Н., Шматко Н.Д. Базовые модели интегрированного обучения // Дефектология. 2008. № 1. С. 71–78.

11. Мамаева А.В. Составление рабочих программ по предметам для работы с учащимися с умеренной и тяжелой умственной отсталостью: методические рекомендации / Краснояр. гос.пед. ун-т им. В.П. Астафьева. Красноярск, 2013. 52 с.

12. Мамайчук И.И. Психокоррекционные технологии для детей с проблемами в развитии. СПб.: Речь, 2006. 400 с. 65

13. Митчелл Д. Эффективные педагогические технологии специального и инклюзивного образования / пер. Н.В. Борисова, И.С. Аникеев М.: БЕСТ-принт, Перспектива, 2011. 88 с.

14. Крылова Н.Б. Тьютор - новый тип педагога в условиях индивидуализации образования / Н.Б. Крылова // Завуч. - 2009. - № 5. - С. 61-70.

15. Организация инклюзивного образования для детей с ограниченными возможностями здоровья: учебное пособие / отв.ред. С.В. Алехина, Е.Н. Кутепова. М.: МГППУ, 2013. 324с.

16. Организация специальных образовательных условий для детей с ограниченными возможностями здоровья в общеобразовательных учреждениях: методические рекомендации /отв. ред. С.В. Алехина. М.: МГППУ, 2012. 92 с.

17. Основы тьюторской деятельности в системе дистанционного образования: специализированный учебный курс /С.А. Щенников, А.Г. Теслинов, А.Г. Чернявская и др. 2-е изд., испр. М.: Дрофа, 2006. 591 с.

18. Андреева, Е. А. Суть и содержание традиционной модели тьюторства / Е. А. Андреева // Образовательные технологии. – 2011. – № 1. – С. 81–87.

19. Ворожцова, И. Б. Педагогический смысл тьюторского сопровождения образовательной деятельности: [наблюдение и слушание] / И. Б. Ворожцова // Начальная школа. – 2010. – № 5. – С. 27–32. – Библиогр. в конце ст.

20. Гаврилова, С. В. Тьюторское сопровождение профильного обучения в современной школе / С. В. Гаврилова, Ю. Э. Дьяченко. – URL: http://science.ncstu.ru/conf/past/2010/sc-potential/theses/ped/049.pdf/file_download (дата обращения: 20.09.2012).

21. Гущина, Т. Н. Педагогическое сопровождение развития субъектности обучающегося: [тьюторское сопровождение] / Т. Н. Гущина // Педагогика. – 2012. – № 2. – С. 50–58. – Библиогр. в конце ст.

22. Золоторева, А. В. Дополнительное образование: «двери» и «форточки» ФГОС. Тьютор – школе / А. В. Золоторева // Директор школы. – 2011. – № 8. – С. 82–87.

23. Ковалева, Т. М. Организация предпрофильной подготовки и профильного обучения в школе: тьюторское сопровождение / Т. М. Ковалева // Инновации в образовании. – 2007. – № 11. – С. 14–26.

24. Ковалева, Т. М. Современное качество образования и принцип индивидуализации: [методика тьюторского сопровождения] / Т. М. Ковалева // Завуч: управление современной школой. – 2012. – № 1. – С. 68–72.

25. Пьянин, В. С. Создание тьютором образовательного маршрута учащихся / В. С. Пьянин // Вестник Московского государственного областного университета. Серия: Педагогика. – 2010. – № 1. – С. 220–222. – URL: <http://elibrary.ru/item.asp?id=15552370> (дата обращения: 20.09.2012).

26. Технологии разработки индивидуального образовательного маршрута для обучающихся с ограниченными возможностями здоровья [Электронный ресурс]: методические рекомендации / под ред. Е.В. Самсоновой. М.: МГППУ, 2020. 192 с. URL: <http://www.psychlib.ru/inc/absid.php?absid=396645> (дата обращения: 12.03.2021).

27. Тьюторское сопровождение детей с ограниченными возможностями здоровья в условиях инклюзивного образования [Электронный ресурс]:

методическое пособие / под ред. Е.В. Самсоновой. М.: МГППУ, 2017. 173 с. URL: [http:// www.psychlib.ru/inc/absid.php?absid=371369](http://www.psychlib.ru/inc/absid.php?absid=371369) (дата обращения: 12.03.2021).

28. Фарбер Б.С., Малютин Б.И. Метод образов для развития мышления [Электронный ресурс] // Тьюторство в открытом образовательном пространстве: образовательная ситуация и тьюторская деятельность: материалы XII Международной научно-практической конференции (XXIV Всероссийской научно-практической конференции) (г. Москва, 29–30 октября 2019 г.) / под ред.

29.Т.М. Ковалевой, А.А. Терова. М.: МГПУ, 2019. С. 151–187. URL: https://elibrary.ru/download/elibrary_41542175_51117379.pdf (дата обращения: 26.02.2021).

Сайт:

<https://nsportal.ru/shkola/mezhdistsiplinarnoe-obobshchenie/library/2015/12/25/glossariy-po-tehnologii-tyutorskogo>